

LAVO Kummoinen Katri

01.09.2017
JULKINEN

Asia

Jatkotoimet EU:n kuluttajansuojalainsäädäntöä koskevassa REFIT:ssä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 77/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission julkinen kuuleminen EU:n kuluttajansuojalainsäädännön kohdennetusta tarkistamisesta, jonka määräaika päättyy 8.10.2017. Kuuleminen on jatkoa EU:n kuluttajansuojalainsäädännön toimivuuden tarkasteluun, jota koskevat tulokset valmistuivat keväällä 2017.

Suomen kanta

1. Yleistä

Aikaisempien kannanottojen mukaisesti Suomi toteaa, että EU:n kuluttajansuojalainsäädäntö on monimutkainen kokonaisuus, jota alan asiantuntijoidenkin on haastavaa hallita. Suomi katsoo, että EU:n kuluttajansuojalainsäädännön uudistamisessa on syytä olla kunnianhimoisempi kuin mitä komissio käynnissä olevassa julkisessa konsultaatiossa kaavailee.

Pääasiallisena tavoitteena tulee olla lainsäädännön yksinkertaistaminen muun muassa pyrkimällä sektorikohtaisesta erityissäätelystä kaikenlaisia hyödykkeitä koskevaan yleissäätelyyn. Silloin kun erityissäätely pidetään välttämättömänä säilyttää alan erityispiirteiden takia, sen tulee mahdollisimman pitkälti pohjautua kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden yleisille periaatteille. Sääntelyn tulee lähtökohtaisesti olla teknologianeutraalia ja siinä tulisi ottaa huomioon se, että entistä useammin tavaroita ja palveluja tarjotaan rajojen yli.

Kuulemisessa esitettyihin yksittäisiä aihealueita koskeviin kysymyksiin Suomen on tarkoitus vastata jäljempänä olevien linjausten mukaisesti.

2. Selkeämmät säännökset digitaaliselle taloudelle

Alustat

Kuluttajan kannalta on tärkeää, että hän tietää, kuka hänen sopijapuolensa on ja onko hänellä esim. kuluttajan oikeuksia koskevan direktiivin 2011/83/EU mukainen oikeus peruuttaa tekemänsä sopimus. Jos käynnissä olevan julkisen kuulemisen tulokset osoittavat merkittäviä ongelmia tässä suhteessa käytännössä, on lainsäädäntöä syytä tarkistaa ongelmien vähentämiseksi. Lainsäädännön tarkistamistarvetta arvioitaessa on otettava huomioon myös muuhun kuin kuluttajansuojalainsäädäntöön sisältyvät säännökset, jotka velvoittavat jo nykyisin kertomaan myyjän tai palvelun tarjoajan henkilöllisyyden. Tällaisia säännöksiä on muun muassa sähköistä kaupankäyntiä koskevassa direktiivissä 2000/31/EY.

”Ilmaiset” digitaaliset palvelut

Suomi on epäileväinen sen suhteen, kuuluvatko digitaaliset sisällöt direktiivin 2011/83/EU soveltamisalaan myös silloin, kun niistä ei ole maksettu rahallista vastiketta. Jos esitetty tulkinta, jonka mukaan näin olisi, pitää paikkansa, ei ole perusteltua syytä sille, että direktiivin 2011/83/EU säännöksiä ei sovellettaisi vastaavin edellytyksin myös digitaalisiin palveluihin. Direktiivin säännökset on joka tapauksessa syytä käydä läpi sen varmistamiseksi, että ne ovat asianmukaiset ottaen huomioon tulevat digitaalisia sisältöjä ja palveluja koskevat uudet säännökset.

3. Tehokkaampi kuluttajansuojasääntelyn täytäntöönpano ja kuluttajan oikeus saada yksittäistapauksissa hyvitystä

Yksittäisen kuluttajan oikeus saada vahingonkorvausta sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin rikkomisesta

Pääosin sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaan direktiiviin 2005/29/EY pohjautuva kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luku ei sisällä säännöksiä kuluttajan oikeudesta korvaukseen siinä tapauksessa, että hänelle aiheutuu vahinkoa säännösten rikkomisesta. Jos markkinointi johtaa sopimukseen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä, markkinoinnissa annettu tieto vaikuttaa kuitenkin siihen, minkä sisältöisenä sopimuksen katsotaan syntyneen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan kesken ja pidetäänkö elinkeinonharjoittajan suoritusta esimerkiksi virheellisenä.

Suomi ei näe merkittävää tarvetta lisätä direktiiviin 2005/29/EY säännöksiä kuluttajan oikeudesta vahingonkorvaukseen säännösten rikkomistapauksissa ottaen huomioon edellä tarkoitettu sopimusvastuu sekä kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksien tehostuminen EU-asetuksen N:o 2006/2004 uudistamisen myötä.

Sanktiot kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta

Jäsenvaltioissa on käynnistymässä täytäntöönpanotyö edellä viitatussa EU-asetuksen N:o 2006/2004 uudistamisen johdosta. Suomi ei pidä tarkoituksenmukaisena kuluttajaviranomaisten toimivaltuuksiin tehtäviä lisä uudistuksia ennen kuin aikaisemmat uudistukset on pantu

kansallisesti täytäntöön ja niiden toimivuudesta on saatu käytännön kokemusta.

EU:n kuluttajansuojalainsäädännön tehokkaan toteuttamisen näkökulmasta Suomi pitää keskeisenä sitä, että kuluttajaviranomaisille turvataan riittävät resurssit muun muassa sen edistämiseksi, että yritykset saavat tietoa ja neuvontaa kuluttajansuojalainsäädännön sisällöstä.

4. Kuluttajan oikeuksia koskevan direktiivin säännösten yksinkertaistaminen

Suomi kannattaa direktiiviin 2011/83/EU sisältyvien säännösten tarkistamisesta julkisessa kuulemisessa kaavailtujen seikkojen osalta. Elinkeinonharjoittajien näkökulmasta ei voida pitää kohtuullisena säännöstä, jonka mukaan kuluttajalla on oikeus käyttää ostamaansa tavaraa peruuttamisaikana menettämättä peruuttamisoikeutta. Perusteltua on myös, että elinkeinonharjoittajalla ei olisi velvollisuutta palauttaa suoritettua kauppahintaa kuluttajalle ennen kuin elinkeinonharjoittajalla on ollut tilaisuus tarkistaa palautettu tuote.

Suomi kannattaa myös direktiiviin 2005/29/EY sisältyvien tiedonantovelvoitteiden keventämistä julkisessa kuulemisessa esitetyllä tavalla.

Eri direktiiveihin sisältyviä tiedonantovelvoitteita on Suomen näkemyksen mukaan kuitenkin syytä uudistaa ehdotettua laajemmin. Näin on erityisesti tavarain tai palvelun hintaan liittyvien tietojen osalta. Perussäännökset hintojen ilmoittamisesta sisältyvät jo vuodelta 1998 peräisin olevaan direktiiviin 98/6/EY kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisesta, minkä lisäksi hintaa koskevia tiedonantovelvoitteita on ainakin kymmenkunnassa eri EU-säädöksessä. Näitä säännöksiä on syytä tarkastella kokonaisuutena ja poistaa mahdollisuuksien mukaan päällekkäisyyksiä ja eroavaisuuksia.

Suomi katsoo, että useisiin direktiiveihin sisältyviä ennakkotiedonantovelvoitteita voitaisiin harkita kevennettäväksi myös siltä osin kuin tiedoissa on mainittava esimerkiksi tuomioistuimen ulkopuolisista riitojen ratkaisumenettelyistä. Kuluttajan kannalta tällainen tieto ei ole ratkaisevan tärkeää ostopäätöstä tehtäessä, minkä vuoksi se voitaisiin antaa vasta myöhemmässä vaiheessa.

5. Kotimyynnin kieltäminen

Suomessa ei ole esiintynyt kotimyynnissä niin merkittäviä ongelmia, että sitä olisi ollut tarpeen kieltää tai rajoittaa. Jos jossakin muussa jäsenvaltiossa tilanne on erilainen siten, että kotimyyniin liittyy mittavia ongelmia, tulisi Suomen näkemyksen mukaan näiden jäsenvaltioiden voida rajoittaa kotimyyniä. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että kotimyyni on direktiivin 2011/83/EU säännösten mukaan hyvin laaja käsite kattaen myös esimerkiksi

joissakin tilanteissa messumyynnin ja katumyynnin eikä suhteellisuusperiaatteen mukaista olisi sallia kotimyynnin kieltämistä kokonaan.

Pääasiallinen sisältö

Komissio järjesti toukokuussa 2016 julkisen kuulemisen EU:n kuluttajansuojalainsäädännön toimivuudesta. Vastausaika kuulemiseen päättyi 2.9.2016. Toimivuustarkastelu koski seuraavaa kuutta direktiiviä:

- 1) direktiivi 93/13/ETY kohtuuttomista sopimusehdoista;
- 2) direktiivi 1999/44/EY kulutustavaroiden kaupasta ja takuista;
- 3) direktiivi 2005/29/EY sopimattomista kaupallisista menettelyistä;
- 4) direktiivi 98/6/EY hintojen ilmoittamisesta;
- 5) direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta;
- 6) direktiivi 2009/22/EY kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista.

Lisäksi kuuleminen kattoi direktiivin 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista. Suomi osallistui kuulemiseen E 77/2016 vp ja TaVL 23/2016 vp esitettyjen linjausten mukaisesti.

Komissio katsoo julkisesta kuulemisesta saatujen tietojen perusteella, että yleisesti ottaen EU:n kuluttajansuojalainsäädäntö palvelee tarkoitustaan eikä perustavanlaatuisille muutoksille ole tarvetta. Komission mukaan kuluttajansuojalainsäädäntörikkomistapaukset eivät ole vähentyneet, vaan niiden määrä on pysynyt kohtuullisen korkeana. Lisäksi julkisen kuulemisen tulokset antavat aihetta selvittää tarkemmin tarvetta uudistaa seuraavia aihealueita:

- selkeämmät säännökset digitaaliselle taloudelle
- tehokkaampi kuluttajansuojasääntelyn täytäntöönpano ja kuluttajan oikeus saada yksittäistapauksissa hyvitystä
- kuluttajan oikeuksia ja sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin säännösten yksinkertaistaminen
- kotimyynnin kieltäminen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Komission julkinen kuuleminen EU:n kuluttajansuojalainsäädännön toimivuudesta

- kuulemistilaisuus OM:ssä keskeisille etutaholle 23.8.2016
- sisämarkkinajaosto 26.8. - 30.8.2016

Komission julkinen kuuleminen EU:n kuluttajansuojalainsäädännön kohdennetusta tarkistamisesta,

- kuulemistilaisuus OM:ssä keskeisille etutahoille 8.9.2017
- sisämarkkinajaosto 18.9. - 20.9.2017

Eduskuntakäsittely

TaVL 23/2016 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Kysely EU:n kuluttajansuojalainsäädännön kohdennetusta uudistamisesta

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katri Kummoinen, OM, puh.02951 50266
Sofia Aspelund, OM
Sari Alho, TEM

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

OM, TEM

Tiedoksi

EUE, STM, TULLI, VM, VNK
